

Hallintotieteiden tutkinto-ohjelman valintakoe 2019

TAMPEREEN YLIOPISTO JA

VAASAN YLIOPISTO

Valintakoeteokseen perustuvat tehtävät

Valintakoeteokseen perustuvat tehtävät 1-5 koostuvat väittämistä (väittämät 1-30). Kirjaa lopulliset vastauksesi sivulla kaksi (2) esitetyn ohjeistuksen mukaisesti **erilliselle vastauslomakkeelle**. Luonnostele vastauksesi ensin tähän tehtäväpaperiin.

Tehtävä 1.

Väittämät 1-9 perustuvat valintakoeteoksen artikkeleihin Ilpo Luoto, Niina Mäntylä, Laura Perttola & Kristian Siikavirta ”Julkisen hallintotoiminnan oikeudelliset erityispiirteet” (s. 19–34) ja Jukka Viljanen & Heta Heiskanen ”Suomalaisen ihmisoikeusarkkitehtuurin ja ihmisoikeuskulttuurin nykytila ja tulevaisuus” (s. 35–40).

1. Länsimaissa ja Euroopassa julkinen valta on perinteisesti jaettu kolmijako-opin mukaan lainsäädäntövaltaan, lainkäyttövaltaan ja tuomiovaltaan. **väärin**
2. Julkishallinnon toiminnassa painottuvat erityisesti toiminta- ja sopimusvapaus. **väärin**
3. Hallinnon oikeusperiaatteista luottamuksensuojaperiaate tarkoittaa, että viranomaisen on käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. **väärin**
4. Jos hallintopäätös tehdään monijäsenisessä toimielimessä, virkamies voi välttää vastuun lainvastaisesta päätöksestä esittämällä eriävän mielipiteen. **oikein**
5. Hallintokantelu ja kunnallisvalitus ovat varsinaisia muutoksenhakukeinoja. **väärin**
6. Kansallisilla perusoikeuksilla pyritään turvaamaan yksilön oikeuksille tietty vähimmäistaso, kun taas kansainvälisillä ihmisoikeuksilla voidaan taata pidemmälle menevä suojan taso. **väärin**
7. Eduskunnan perustuslakivaliokunta harjoittaa perus- ja ihmisoikeuksien ennakkollista valvontaa Suomessa. **oikein**
8. YK:n ihmisoikeusjärjestelmällä on oma valvova tuomioistuin, nimeltään Euroopan ihmisoikeustuomioistuin. **väärin**
9. Euroopan sosiaalinen peruskirja on ns. a la carte –sopimus eli sen merkitys vaihtelee maittain, koska valtio voi valita tietyn määrän sopimusvelvoitteita itseään sitovaksi. **oikein**

Tehtävä 2.

Väittämät 10–13 perustuvat valintakoeteoksen artikkeliin Markku Sotarauta ”Aluekehittämisaжатtelun muutos ja peruskäsitteet” (s. 65–77).

10. Alue voidaan määritellä hallinnollisesti, poliittisesti, toiminnallisesti, kulttuurisesti ja luonnonmaantieteellisesti. **oikein**

11. Teollistavan kehitysaluepolitiikan ajanjakson merkittävin uudistus oli aluepoliittisen suunnittelujärjestelmän luominen. **väärin**

12. Innovaation käsite itsessään on varsin monimutkainen, vaikka sen taustalla olevat prosessit ovat yksinkertaisia ja helposti hallittavia. **väärin**

13. Tuotannollisten alueiden malli (new industrial districts) perustuu pitkälti siihen havaintoon, että aluetaloudelliset ilmiöt kehittyvät ensi sijassa klustereiden välisen vuorovaikutuksen kautta. **väärin**

Tehtävä 3.

Väittämät 14–16 perustuvat valintakoeteoksen artikkeliin Ilkka Luoto ja Seija Virkkala ”Paikkaperustaisen aluekehittämisen neljä kulmakiveä” (s. 78–89).

14. Neloskierremalliin perustuvaan toimijanäkökulmaan toimijoiksi määritellään julkishallinto, yritykset, kansalaiset sekä korkeakoulut. **oikein**

15. Nykyiset yritys- ja hanketukien kohdentamiskriteerit eivät kykene vastaamaan globaalitalouden mukanaan tuomiin nopeaa reagoitua edellyttäviin tilanteisiin. **oikein**

16. Koheesiopolitiikan keskeinen idea on tunnistaa alueiden ongelmia, reagoida niihin ja tätä kautta pyrkiä parantamaan politiikkasektoreiden välisenä yhteistyönä alueella asuvien ihmisten toimintaedellytyksiä ja hyvinvointia. **oikein**

Tehtävä 4.

Väittämät 17–20 perustuvat valintakoeteoksen artikkeliin Jouni Häkli, Yrjö Haila, Tanja Helle, Ari Jokinen, Markus Laine, Helena Leino ja Nina Tynkkynen ”Ympäristöpolitiikka ja aluetiede – oivaltavaa ongelmanratkaisua” (s. 90–102).

17. Ympäristöongelmat eroavat muista yhteiskunnallisista ongelmista siinä, että ne eivät ole sosiaalisesti rakentuneita. **väärin**

18. Resilienssi tarkoittaa kykyä selviytyä yllättävistä muutoksista. **oikein**

19. Kunnallinen ympäristöpolitiikka ei rajaudu minkään yksittäisen yksikön tehtäväksi. **oikein**

20. Vuonna 2015 hyväksytyssä Pariisin ilmastopöytäkirjassa maapallon keskilämpötilan nousu pyritään rajaamaan 1,5 celsiusasteeseen, mutta tähän sopimukseen ei sisälly osapuolia oikeudellisesti sitovia toimia. **väärin**

Tehtävä 5.

Väittämät 21–30 perustuvat valintakoeteoksen artikkeleihin: Esa Hyyryläinen, Kirsi Lehto & Elias Pekkola "Millaisen hallinto- ja johtamisajattelun tulevat julkisjohtajat perivät aikaisemmilta sukupolvilta" (s. 7–18), Jarmo Vakkuri, Lasse Oulasvirta, Jan-Erik Johanson, Pentti Meklin, Lotta-Maria Sinervo, Tuija Rajala & Jaakko Rönkkö "Talouden hallinta ja johtaminen julkisessa toiminnassa" (s. 51–64) sekä Juha Lindell, Seija Ollila & Pirkko Vartiainen "Kompleksisuuden johtaminen" (s. 103–118).

21. Virkamiesetiikan tilaa koskevan kyselytutkimuksen mukaan valtionhallinnon ydinarvot ovat asiantuntemus, vastuullisuus, tuloksellisuus ja ekologisuus. **väärin**

22. Tulosajattelu on toiminut 1990-luvun puolivälistä lähtien valtionhallinnon uudistamisen kulmakivenä. **oikein**

23. NPG oli keskeinen tekijä siinä, että julkiseen johtamiseen alettiin omaksua yritysjohtamisen malleja. **väärin**

24. Talouden perusongelma on niukkuus: tarpeita on aina enemmän kuin keinoja niiden tyydyttämiseen. **oikein**

25. Value for money, VFM tarkoittaa julkistaloudessa mahdollisimman suurta voittoa sijoitetulle pääomalle. **väärin**

26. Talouspolitiikan EU-koordinoinnin kriteerinä on se, ettei jäsenvaltion budjetin alijäämä saa muodostua suuremmaksi kuin 2 % maan bruttokansantuotteesta eli sen kansantalouden tuotannon kokonaisarvosta. **väärin**

27. Yhteisevoluutio on kompleksisuusmetafora, jonka mukaan ratkaisut pirullisiin ongelmiin ovat aina ainutlaatuisia ja uudenlaisia. **oikein**

28. Kompleksisuusajattelu kannustaa tavoittelemaan täydellisyyttä, koska siten organisaatio voi osoittaa olevansa luova ja kehittyvä. **väärin**

29. Mahdollistava johtaminen sallii henkilöstön ratkovan työyhteisön ongelmia itseorganisoituvasti. **oikein**

30. Kompleksisuusajattelun mukaisesti pirullisten ongelmien kesyttäminen vaatii usein autoritaarista johtamista. **väärin**

TEHTÄVÄ 6:

Valintakoeteoksen artikkelissa ”Paikkaperustaisen aluekehittämisen neljä kulmakiveä” puhutaan mosaiikkimaisesta alueellista kehittämistä koskevasta ajattelusta.

- a) Millaisia tekijöitä Luoto ja Virkkala painottavat määritellessään mosaiikkimaisen alueellista kehittämistä koskevan ajattelun? (2 p.)
- b) Millaiset valintakokeessa jaetussa aineistossa esiintyvät tekijät tai kehityskulut tukevat tämän määrittelyn mukaista ajattelua tai ovat sen vastaisia? Tunnista aineistosta vähintään neljä (4) ajattelua tukevaa ja neljä (4) sen vastaista tekijää. (4 p.)

MALLIVASTAUS:

a) Määrittely (valintakoeteoksen s. 80)

Mosaiikkimainen alueellista kehittämistä koskeva ajattelu painottaa kunkin paikan ainutkertaisuutta (0,5 p.). Paikat nähdään myös samanarvoisina (0,5 p.) sen sijaan että niiden välille hahmotettaisiin riippuvuus- tai valtasuhteita. Alueiden erityispiirteistä (luonto, tuotantorakenne, perinteet, kehitysmahdollisuudet ja kehitysedellytykset) (0,5 p.) syntyy ainutkertainen kokonaisuus, joka tuo monimuotoisuutta aluekehitykseen (0,5 p.).

Yht 2 p.

Huom! Tehtävän a-osasta on voinut saada 0,5-1 p., vaikka mosaiikkimaiselle ajattelulle ominaisia ilmiöitä tai näkökulmia ei olisikaan kiinnitetty ajattelutavan tarkkaan viiteyhteyteen. Täysien pisteiden saaminen tehtävän b-osasta edellyttää kuitenkin, että mosaiikkimaisen ajattelun ydinteemat, paikkojen ainutkertaisuus ja samanarvoisuus, on tunnistettu a-osassa.

b) Tekijät/kehityskulut

Vahvistavia

- työpaikkojen synnyttäminen elinvoiman lähteenä ja hyvinvoinnin (ml. palvelut) edistäjinä
- kaupungin ja maaseudun vuorovaikutus: biotalous ja ruokatuotanto maaseudun voimavaroina
- kaupungin ja maaseudun vuorovaikutus: monipaikkaisuus ja sitä vahvistavat kehityskäytävät
- asuinkustannukset ja luonnonläheisyys ja maaseudun vetovoimatekijänä
- uudenlaisten alueellisesti kattavien palveluverkkojen kehittäminen ja ylläpito
- kaupunkien kasvun kestävä hallinta sekä sitä tukevat sopimusjärjestelyt

esim. näistä 4 (á 0,5 p), yht. 2 p.

Heikentäviä

- väestön kiihtyvä keskittyminen ja yhteiskuntakehityksen alueellinen eriytyminen/polarisaatio
- väestön ikääntymisen ja huoltosuhteen heikkenemisen alueellinen erilaistuminen
- palvelutason, kiinteistöjen arvon ja työvoiman saatavuuden lasku väestökatoalueilla
- alueellisen eriarvoisuuden kasvu, esim. koulujen lakkauttamiset erityisesti maaseudulla
- julkisen hallinnon heikot edellytykset tukea/ylläpitää väestökatoalueiden elinvoimaisuutta
- puutteellinen valmius hyödyntää etenkin maaseutualueiden hyviä kehittämiskokemuksia

esim. näistä 4 (á 0,5 p), yht. 2 p.

Yht. 4 p.

KOKO TEHTÄVÄ YHTEENSÄ 6 P.

Tehtävä 7 perustuu valintakoeteoksen artikkeliin ”Ympäristöpolitiikka ja aluetiede – oivaltavaa ongelmanratkaisua” (Häkli, Haila, Helle, Jokinen, Jokinen, Laine, Leino & Tynkkynen) ja/tai valintakokeessa jaettavaan aineistoon.

Tehtävä 7. (max. 4 p)

Valintakoeteoksen artikkelissa ”Ympäristöpolitiikka ja aluetiede – oivaltavaa ongelmanratkaisua” esitetään englanninkielinen sanonta ”Have a cake and eat it, too”.

- a) Kerro, minkälaista alueiden käytön asetelmaa kyseinen sanonta kuvaa. (2 p)

Valintakoeteoksen mukaan asetelmaa kuvaa tilanne, jossa *Kunnalliset päättäjät ovat halunneet ottaa ainutlaatuisia luontokohteita taloudellisesti tuottavaan käyttöön (1 p.) sellaisilla tavoilla, jotka tuhoavat kohteiden alkuperäisen luonteen ja siten myös niiden symbolisen arvon (1 p.) (Anttonen 2007) (s. 97).*

Vastauksen jälkimmäisestä osuudesta on voinut saada puoli pistettä kuvailemalla, että ”Tehtyä ei saa enää tekemättömäksi”.

- b) Anna kaupungistumista koskeva esimerkki, joka kuvaa sanonnan mukaista asetelmaa. Perusta vastauksesi kokeessa jaettuun aineistoon. (2 p)

Hakija saa täydet pisteet, jos hän osaa kuvailla aineiston perusteella tilanteen, jossa luontokohteita pyritään ottamaan taloudellisesti tuottavaan käyttöön (1 p.), sekä ilmaisemaan, miten tämä tuhoaa alueen alkuperäisen luonteen/symbolisen arvon (1 p.). Esimerkiksi: ”Muuttoliikkeiden seurauksena paine kaupunkien täydennysrakentamiseen lisääntyy. Lisäksi luonnonläheisyys lisää alueen koettua viihtyisyyttä. Luonnonympäristöihin laajeneva rakentaminen on siten taloudellisesti tuottavaa. Samalla kuitenkin tuhoetaan alueen alkuperäinen luonne esimerkiksi teiden aiheuttaman melun vuoksi”.

Tehtävä 8 perustuu valintakoeteoksen artikkeliin "Talouden hallinta ja johtaminen julkisessa toiminnassa" (Vakkuri, Oulasvirta, Johanson, Meklin, Sinervo, Rajala & Rönkkö) ja/tai valintakokeessa jaettavaan aineistoon.

Tehtävä 8. (max. 6 p.)

Valintakoeteoksen artikkelin "Talouden hallinta ja johtaminen julkisessa toiminnassa" mukaan talous samaistetaan usein rahaan ja sen liikkeisiin, *rahatalouteen*, esimerkiksi julkisella sektorilla kuntien tuloihin ja menoihin. Taloudellista toimintaa ei voida kuitenkaan pelkistää vain rahatalouteen; myös *reaalitalous* on oleellinen osa taloutta. Nämä kaksi talouden osaa, raha- ja reaalityö, kytkeytyvät tiivistä yhteensä. Usein ne esitetään prosesseina, minkä vuoksi puhutaan myös *raha- ja reaalityöprosesseista*.

- a) Määrittele, mitä valintakoeteoksen mukaan tarkoitetaan *reaalityöprosessilla*. Anna yksi konkreettinen esimerkki kuntien reaalityöprosessista. Poimi esimerkki valintakoeteoksesta ja/tai kokeesta jaetusta aineistosta. (2 p)

MALLIVASTAUS 8 a)

(Määritelmä löytyy valintakoeteoksen sivulta 55.)

Reaalityöprosessilla tarkoitetaan hyödykkeiden tai palveluiden tuottamista (0,5 p), tuotannontekijöiden hankkimista tuotantoprosessia varten (0,5 p) sekä hyödykkeiden/palveluiden luovuttamista kansalaisille (0,5 p). Kuntien järjestämät palvelut, esimerkiksi kirjastopalvelut, ovat esimerkki reaalityöprosessista (0,5 p).

Määritelmästä on voinut saada 1,5 pistettä, jos hakija on esimerkiksi osannut mainita hyödykkeiden JA palveluiden tuottamisen SEKÄ työvoiman ja muiden resurssien tarpeen. Jos määritelmä on ollut puutteellinen, lisäpisteitä (0,5 p) on voinut saada mainitsemalla kunnan reaalityöprosessin muodostuvan pääasiallisesti palveluiden tuottamisesta tai järjestämisestä TAI jos hakija on kertonut kunnan reaalityöprosessin olevan työvoimavaltainen.

Huom. Tehtävästä ei ole voinut saada täysiä pisteitä pelkän määritelmän pohjalta, vaan hakijan on täytynyt nimetä spesifi esimerkki kunnan reaalityöprosessista. Pelkkä maininta "kunnan palvelut" ei täytä tehtävänannon vaatimuksia konkreettisesta esimerkistä.

Valintakoeteoksessa mainitut esimerkit kuntien reaalityöprosessista:

kirjastopalvelut, päivähoito, vanhustenhoito, viheralueiden ylläpito, neuvolapalvelut

Kokeessa jaetussa aineistossa mainitut esimerkit kuntien reaalityöprosessista:

työntekijöiden rekrytoiminen kunnallisiin palveluihin, kouluverkko/koulut kunnan järjestäminä palveluina, sosiaali- ja terveyspalvelut, lasten ja nuorten palvelut, kunnalliset palvelutalot, terveysasemat

- b) Miten ikääntyminen ja väestön keskittyminen suuriin kaupunkeihin vaikuttaa väestöään menettävien kuntien raha- ja reaalitalouteen? Vastaa kysymykseen valintakokeessa jaetun aineiston perusteella. (4 p)

MALLIVASTAUS 8 b)

Ikääntyminen ja väestön väheneminen vaikuttavat negatiivisesti kuntien raha- ja reaalitalouteen (0,5 p). Kuntien rahatalouteen nämä vaikuttavat siten, että julkisten palveluiden rahoittaminen vaikeutuu (0,5 p), kun huoltosuhte heikkenee (0,5 p); työkäisten nettoveronmaksajien määrä vähenee ja nettosaajien määrä kasvaa (0,5 p), jolloin verotulot vähenevät (0,5 p). Julkisten sosiaali- ja terveyspalveluiden tarve ja siten menot kasvavat ikääntymisen myötä (0,5 p). Esimerkiksi työterveyspalveluiden käyttäjien siirtyminen julkisen terveydenhoidon piiriin rasittaa kuntien rahataloutta (0,5 p).

Kuntien reaalitalouteen ikääntyminen ja väestön väheneminen vaikuttavat siten, että palvelujen laatu (0,5 p) ja saatavuus/tarjonta (0,5 p) voivat kärsiä. Osaavaa työvoimaa voi olla vaikea löytää avoimiin työpaikkoihin (0,5 p), ja samalla väestön ikääntyminen lisää työvoiman tarvetta hoiva-alalle (0,5 p). Lasten ja nuorten palveluiden tarve vähenee (0,5 p), ja esimerkiksi kouluverkkoa joudutaan karsimaan (0,5 p). Palveluita tulee kohdentaa uudelleen; esimerkiksi lasten ja nuorten palveluista kapasiteettia voidaan siirtää vanhuspalveluihin (0,5 p). Kunnat joutuvat kaavoittamaan ja rakentamaan lisää palvelukoteja.

Mallivastauksen kohdista saa yhteensä 7 p (14 * 0,5 p) eli täysiin pisteisiin (4 p) riittää, kun näistä löytyy koevastauksesta kahdeksan kohtaa.

Huom. Jos vastauksessa on sisäisesti ristiriitaista informaatiota, ei hakija ole voinut saada täysiä pisteitä. (Esimerkiksi, jos hakija on sekoittanut reaalitalouden ja rahatalouden keskenään.) Valintakoeaineistoon perustumattomista esimerkeistä on voinut saada pisteitä (0,5-1 p), jos ne ovat asiallisesti oikein, mutta täysiä pisteitä ei ole voinut saada vastauksella, joka ei perustu pääasiallisesti valintakokeessa jaetun aineiston analyysiin. Saman asian mainitseminen kahdesti eri sanoin ei myöskään tuota lisäpisteitä (esim. "nettoveronmaksajien määrä vähenee... veronmaksajia on tulevaisuudessa vähemmän").

Tehtävä 9 perustuu valintakoeteoksen artikkeliin ”Kompleksisuuden johtaminen” (Lindell, Ollila & Vartiainen) ja/tai valintakokeessa jaettavaan aineistoon.

Tehtävä 9. (max. 9 p)

Valintakoeteoksen artikkelissa ”Kompleksisuuden johtaminen” esitetään lista pirullisen ongelman ominaisuuksista.

a) **Nimeä jokainen pirullisen ongelman kuudesta ominaisuudesta. (3 p)**

Saadakseen täydet pisteet, tulee kaikki kuusi ominaisuutta olla oikein: 0,5p/ominaisuus, max 3 pistettä.

1. Erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen etsiminen auttaa ymmärtämään ongelman sisältöä;
2. Ratkaisut pirullisiin ongelmiin eivät ole lopullisia;
3. Ratkaisut eivät ole oikeita tai väärinä;
4. Ratkaisut ovat aina ainutlaatuisia ja uudenlaisia;
5. Jokaisen ongelman ratkaisu on ainutkertainen;
6. Pirullisiin ongelmiin on aina olemassa useita ratkaisuvaihtoehtoja.

Tehtävästä on voinut saada yhden (1) pisteen, mikäli ei ole nimennyt yllä lueteltuja ominaisuuksia, mutta on luetellut oikein kaikki pirullisen ongelman ominaisuuksiin liitetyt metaforat (emergenssi, itseorganisoituminen, alkuarvoherkkyys, yhteisevoluutio, elävä nykyhetki, epälineaarisuus).

b) **Valitse yksi pirullisen ongelman ominaisuus, kuvaa se valintakoeteoksen artikkelin mukaisesti ja perustelee, minkä vuoksi Suomen väestökehitystä voidaan pitää valitsemasi ominaisuuden perusteella pirullisena ongelmana. (6 p)**

Saadakseen täydet kuusi (6) pistettä, tulee valita yksi a-kohdassa nimetyistä ominaisuuksista, kuvata se artikkelissa ”Kompleksisuuden johtaminen” esitetyllä tavalla (max 3 pistettä) JA perustella valitun ominaisuuden kuvailuun liittyen, miksi Suomen väestökehitys on pirullinen ongelma (max 3 pistettä).

Maksimissaan kolme (3) pistettä on saanut kuvailusta, jossa on valittu yksi ominaisuuksista ja kuvailtu se seuraavat asiat huomioiden:

Erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen etsiminen auttaa ymmärtämään ongelman sisältöä

- Ongelman tarkastelu monesta näkökulmasta auttaa päätöksentekijöitä löytämään uusia ratkaisuvaihtoehtoja
- Ratkaisuvaihtoehtojen etsiminen saattaa auttaa olemassa olevien ratkaisujen muokkaamisessa paremmiksi
- Ongelman käsittely ja ratkaisuvaihtoehtojen etsiminen muodostavat vuorovaikutteisen prosessin

TAI

Ratkaisut pirullisiin ongelmiin eivät ole lopullisia

- Ratkaisemisessa ei ole selkeää loppua

- Ratkaisuksi kehitettyjä toimintatapoja tulee kehittää, koska pirulliset ongelmat muuttuvat ja muuntuvat ratkaisujen myötä
- Ratkaisu päättyy käytännössä vain ulkoisista syistä (resurssit, kärsivällisyys)

TAI

Ratkaisut eivät ole oikeita tai vääriä

- Pirullisiin ongelmiin ei ole olemassa oikeita tai vääriä ratkaisuja
- Tavoitteena paras mahdollinen ratkaisu
- Eri ihmiset ja sidosryhmät kokevat ratkaisut eri tavoin, joidenkin mielestä ratkaisu voi olla hyvä, toisen mielestä huono
- Ratkaisuvaihtoehdot voidaan silti toteuttaa, koska yksilöt voivat muodostaa oman näkemyksensä vaihtoehdon hyvydestä/huonoudesta

TAI

Ratkaisut ovat aina ainutlaatuisia ja uudenlaisia

- Vaikka ongelmilla on samankaltaisia piirteitä, ovat erityispiirteet niin merkittäviä, ettei samankaltaisuudella ole suurta merkitystä
- Ongelmien samankaltaisten piirteiden tunnistamisesta ei ole ratkaisutilanteessa siksi apua
- Mikä toimi kerran, ei välttämättä toimi toista kertaa, vaikka asiayhteys olisi samankaltainen

TAI

Jokaisen ongelman ratkaisu on ainutkertainen

- Pirullisia ongelmia ei voida ratkaista laboratorio-olosuhteissa tai kokeellisten menetelmien avulla
- Ongelmanratkaisussa aina tasapainoiltaan epävarmuudessa, koska ratkaisujen kaikkia vaikutuksia ei voida ennakoida tai selvittää etukäteen

TAI

Pirullisiin ongelmiin on aina olemassa useita ratkaisuvaihtoehtoja

- Ongelmiin on aina löydettävissä lukuisia toisistaan poikkeavia ratkaisuvaihtoehtoja
- Jokaista vaihtoehtoa ei voida ratkaista harkitessa huomioida
- Taloudelliset resurssit ja osaamisen puute esimerkiksi estävät kaikkien ratkaisuvaihtoehtojen huomioinnin käytännössä

Tämän lisäksi maksimissaan kolme (3) pistettä on saanut *perusteltuaan vastauksessa aineiston mukaisesti, miksi Suomen väestönkehitys on pirullinen ongelma nimenomaan valittuun ominaisuuteen liittyen*. Esimerkiksi ominaisuuteen "Pirullisiin ongelmiin on aina olemassa useita ratkaisuvaihtoehtoja" liittyen on kuvattu, millaisia toisistaan poikkeavia ratkaisuvaihtoehtoja aineistossa nostetaan esiin Suomen väestönkehitykseen liittyen ja pohdittu, miksi kaikkia vaihtoehtoja ei voida huomioida ratkaisua valittaessa.

Tehtävä 10 Mallivastaus:

a) Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Valintakoeteoksen artikkelin mukaan ihmisoikeuksien turvaamista edeltää niiden tunnistaminen. Selvitä, mitä Viljanen ja Heiskanen ihmisoikeuksien tunnistamisella valintakoeteoksen artikkelissa tarkoittavat. (2 p)

Kirjoittajien mukaan ihmisoikeuksien tunnistaminen tarkoittaa, että on tietoinen niiden olemassaolosta (1 p) sekä ymmärtää, kuinka ne vaikuttavat jokapäiväiseen toimintaan (1 p). Lisäksi tunnistamiseen liittyy käsitys ihmisoikeuksien sisällöstä (1 p) ja niihin liittyvistä julkiseen valtaan kohdistuvista velvoitteista (1 p).

- 1) Neljästä tunnistamiseen liittyvästä seikasta vähintään kahden tekijän nimeäminen ymmärrettävällä tavalla (max 2 p.)

b) Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaaminen on ymmärrettävä laajassa mielessä siten, että se käsittää julkisyhteisön velvollisuuden pidättyä näitä oikeuksia huvattomasti rajoittavista toimista sekä velvollisuuden erilaisin aktiivisin toimin toteuttaa ja suojata niitä. (Antero Jyränki ja Jaakko Husa: Valtiosääntöoikeus. Hämeenlinna 2012, s. 392).

Valintakoeteoksen artikkelin mukaan perus- ja ihmisoikeuksia tulee tulkita suhteessa toisiinsa ja näiden väliset erot ovat usein ylikorostuneet (s. 35–36). Viljasen ja Heiskanen artikkelin mukaan perus- ja ihmisoikeuksia ovat muun muassa syrjinnän kieltäminen, oikeus yksityis- ja perhe-elämään, sananvapaus, vastuu ympäristöstä (nk. ympäristöperusoikeus), omaisuuden suoja, oikeus sivistykseen, oikeus sosiaaliturvaan, oikeus työhön, kokoontumis- ja yhdistymisvapaus ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Tunnista kokeessa jaetusta aineistosta perus- tai ihmisoikeuskysymys. Kerro, minkälaisia keinoja tämän oikeuden toteutumisen turvaamiseksi voidaan käyttää. Vastauksessa ei tarvitse yksilöidä, onko kyse perus- vai ihmisoikeuskysymyksestä. (3 p)

Maaseudun tulevaisuuden artikkelista muokatussa aineistossa nostetaan esiin, että kyläkoulujen lakkauttaminen on perus- tai ihmisoikeuskysymys. Kyläkoulujen lakkauttamiseen liittyy perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta esimerkiksi jokaisen oikeus sivistykseen ja yhdenvertaisuusperusoikeus (tunnistaminen, 1 p). Näiden oikeuksien toteutumisen turvaamiseksi julkisen vallan tulisi turvata kyläkoulujen koulujen riittävä taloudellinen resursointi (1 p). Aineistossa silloinen lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila toteaa, että lainsäädäntö on sinänsä kunnossa, mutta sitä ei noudateta. Jokaisen oikeutta maksuttomaan perusopetukseen ja opetuksen saavutettavuutta voidaan turvata myös oikeutta koskevan lainsäädännön tarkentamisella esimerkiksi kuntien toimintaan kohdistuvaa laillisuusvalvontaa ja toimivaltuuksia lisäämällä (1 p).

- 1) Aineistosta löytyvän perus- tai ihmisoikeuskysymyksen tunnistaminen (max. 1 p.)

- 2) Kaksi temaattisesti erillistä ja riittävän yksilöityä julkisen vallan velvollisuuksiin kytkeytyvää oikeuden turvaamiskeinoa, jotka perustuvat joko kokeessa jaettuun aineistoon ja/tai Viljasen ja Heiskasen valintakoeteoksen artikkeliin. Oikeuden toteutumisen yhteys turvattuun oikeuteen tulee käydä ilmi vastauksesta. (max 2 p.)